

Coalitieverklaring

Op koers naar de toekomst

Inhoud

Inleiding	03	
Wonen en ruimtelijke ontwikkeling	04	
Verkeer en mobiliteit	08	
Economie, werk en voorzieningen	11	
Veiligheid en weerbaarheid	13	
Duurzaamheid	15	
Zorg, bestaanszekerheid en samenleven	17	
Onderwijs, sport, cultuur en verenigingen	21	
Bestuur, financiën en democratie	24	
Slotwoord	28	
<hr/>		
Bijlage I: Participatietraject	29	

Inleiding

Deze coalitieverklaring vormt de basis voor het bestuur in de komende bestuursperiode en geeft richting aan hoe wij samen willen werken aan een toekomstbestendig Bernheze.

Wij kiezen voor een realistische en verantwoordelijke koers

Dat betekent een financieel gezonde gemeente met een structureel sluitende begroting, waarin we zorgvuldig omgaan met publieke middelen en investeren waar dat nodig en mogelijk is. Wij geloven in het behoud van een zelfstandige gemeente Bernheze, dicht bij onze inwoners en dorpen, met ruimte voor maatwerk en lokale keuzes.

Grote maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, zorg, mobiliteit, duurzaamheid en leefbaarheid vragen om integrale afwegingen en een lange termijnvisie. Bernheze beschikt over sterke, vitale dorpen met een grote sociale samenhang en betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Die kracht vormt het fundament voor onze toekomst.

Om hierop voort te bouwen werken we aan een toekomstvisie voor Bernheze als ontwikkelgemeente: een gemeente die vooruit wil, durft te investeren en proactief maatschappelijke vraagstukken oppakt. Daarbij zoeken we steeds de balans tussen ambitie en uitvoerbaarheid, tussen ontwikkelen en behouden, en tussen ruimte geven en het stellen van duidelijke grenzen.

De kracht van Bernheze zit in haar dorpen en mensen

Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties vormen samen het fundament van onze gemeenschap. Daarom bouwen we voort op wat goed werkt: sterke dorpsraden, een actieve vrijwilligerscultuur en betrokken maatschappelijke partners. Participatie is voor ons geen doel op zich, maar een middel om tot betere plannen en gedragen besluiten te komen. We zijn duidelijk over kaders en verwachtingen, nemen adviezen serieus en blijven aanspreekbaar en benaderbaar.

Deze coalitieverklaring is daarmee geen dichtgetimmerd blauwdruk, maar een stevig en helder kompas. Het biedt richting, ruimte voor maatwerk en de flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Bij de verdere uitwerking van onze ambities richting een bestuursakkoord volgt een participatietraject, waarbij onder andere inwoners, ondernemers(verenigingen), (maatschappelijke) organisaties en de gemeenteraad actief worden betrokken. Nog voor de zomervakantie starten we met dit participatietraject. Het proces hiervan is verder uitgewerkt in bijlage I.

Met deze verklaring zetten wij ons in voor een gemeente die financieel gezond, sociaal sterk en ruimtelijk in balans is. Een Bernheze waar het voor iedereen prettig wonen, werken en leven is, voor nu en in de toekomst.

Wonen en ruimtelijke ontwikkeling

Wonen, groei en behoud van dorpsidentiteit

Wonen is een van de belangrijkste opgaven voor de komende jaren. We willen voldoende, betaalbare en passende woningen realiseren voor jong en oud, met oog voor de identiteit van onze dorpen en de draagkracht van de gemeenschap. Daarbij kiezen we voor maatwerk, flexibiliteit en een evenwichtige groei.

Sociale woningbouw: evenwichtig en dorpsgericht

Wij blijven uitgaan van gemiddeld 30% sociale woningbouw binnen de gemeente. Tegelijkertijd kiezen we voor een andere, meer dorpsgerichte verdeling. In de kleinere dorpen bouwen we minder sociale woningbouw, waarbij we nadrukkelijk kijken naar de behoefte per dorp. Op deze manier sluiten we beter aan bij de lokale woonvraag en ondersteunen we de leefbaarheid en sociale samenhang in alle dorpen.

Maatwerk bij herontwikkeling en verevening

Bij herontwikkelingsprojecten bieden we ruimte voor maatwerk. Wanneer het realiseren van sociale huurwoningen ter plaatse niet passend of haalbaar is, kan de verplichting tot sociale woningbouw worden afgekocht. De financiële bijdrage wordt gestort in een vereveningsfonds, van waaruit sociale woningen op andere, beter passende locaties kunnen worden gerealiseerd.

Hetzelfde principe geldt voor het afkopen van de groennorm. In specifieke herontwikkelingsprojecten kan financiële afkoop noodzakelijk zijn om plannen überhaupt mogelijk te maken. Ook hier geldt dat dit maatwerk betreft en alleen wordt toegepast wanneer projecten anders vastlopen. De inzet blijft gericht op kwaliteit, leefbaarheid en een zorgvuldig ruimtelijk eindresultaat. Het is daarbij wenselijk om te kijken of groen toegevoegd kan worden aan de buurt waar de ontwikkeling plaatsvindt. Dit maatwerk bieden we uitsluitend voor situaties waarin dat aantoonbaar noodzakelijk is.

In gesprek met de provincie over woningbouwruimte

De woningbehoefte vraagt om meer flexibiliteit. We gaan daarom actief in gesprek met de provincie over de wens om meer woningen te bouwen dan momenteel is toegestaan. Daarbij zetten we in op bestuurlijke samenwerking en hebben we oog voor maatschappelijke ontwikkelingen.

Bewuste keuzes over groei en ontwikkeling

We verkennen hoe hard de gemeente Bernheze wil en kan groeien en wat hiervoor nodig is. Deze keuzes leggen we vast in een toekomstvisie. Dit gaat verder dan alleen het aantal woningen of inwoners. We betrekken hierbij nadrukkelijk andere ontwikkelingen, zoals:

- leefbaarheid en voorzieningen;
- onderwijs, zorg en maatschappelijke infrastructuur;
- bereikbaarheid en ruimte voor ontmoeting;
- klimaatadaptatie, duurzaamheid, de energietransitie en de gevolgen van netcongestie.

Bij alle keuzes over groei houden we oog voor de identiteit en schaal van onze dorpen, zodat ontwikkeling samengaat met herkenbaarheid en kwaliteit van leven.

Wonen met oog voor zorg en tijdelijke huisvesting

De gemeente staat voor uiteenlopende woonvraagstukken, waarbij flexibiliteit, zorg voor elkaar en goede leefomstandigheden centraal staan. We kiezen voor een evenwichtige en zorgvuldige benadering, waarbij bestaande beleidslijnen worden benut en waar nodig worden herijkt.

Huisvesting van arbeidsmigranten

De huisvesting van arbeidsmigranten vraagt blijvend aandacht. We evalueren het bestaande beleid en herzien dit waar nodig, zodat het blijft aansluiten bij actuele ontwikkelingen en maatschappelijke behoeften. Hierbij wordt

gekeken naar kwaliteit van huisvesting, spreiding, toezicht en handhaving, evenals de relatie met werkgevers en omgeving. Doel is om te komen tot een verantwoord en toekomstbestendig beleid dat recht doet aan zowel arbeidsmigranten als omwonenden.

Mantelzorgwoningen en woningsplitsing

We zetten de bestaande beleidslijn voort als het gaat om mantelzorgwoningen en woningsplitsingen. Deze vormen bieden waardevolle oplossingen voor veranderende woonbehoeften, versterken de sociale samenhang en maken het mogelijk dat mensen langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. Initiatieven op dit gebied worden actief gestimuleerd en ondersteund, binnen de bestaande kaders. De gemeente blijft meedenken met inwoners en biedt ruimte waar dat mogelijk is, met oog voor leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en de belangen van de omgeving.

Grondbeleid, herontwikkeling en balans met groen

Een actief en strategisch grondbeleid is van groot belang om de ambities op het gebied van wonen, voorzieningen en leefbaarheid te kunnen realiseren. We kiezen voor regie, vooruitdenken en een zorgvuldige afweging tussen ontwikkeling en behoud van kwaliteit.

Actief en toekomstgericht grondbeleid

De gemeente durft, waar nodig, strategisch gronden aan te kopen die in de komende jaren van betekenis zijn voor woningbouw, maatschappelijke voorzieningen of andere ruimtelijke opgaven. Dit stelt ons in staat om tijdig in te spelen op toekomstige ontwikkelingen en kansen. We gaan voor prioritering en een gedegen exploitatie van onze eigen gemeentelijke gronden.

Prioriteit voor herontwikkeling

We geven nadrukkelijk prioriteit aan de herontwikkeling van locaties die achterblijven na eerdere ontwikkelingen. Daarnaast hebben we ook oog voor mogelijke uitbreidingslocaties. Door bestaande plekken beter en slimmer te benutten, voorkomen we onnodige uitbreiding en versterken we de ruimtelijke kwaliteit. Voorbeelden hiervan zijn herontwikkelingslocaties bij maatschappelijke voorzieningen, zoals het sportpark in Heeswijk-Dinther. Herontwikkeling draagt bij aan efficiënt ruimtegebruik en aan het versterken van bestaande structuren binnen de dorpen.

Balans tussen woningbouw en groen

Bij alle ruimtelijke keuzes hebben we oog voor het spanningsveld tussen woningbouwontwikkelingen en het behoud van groen. Ontwikkeling is nodig om te voorzien in de woonbehoefte, maar mag niet ten koste gaan van de kwaliteit van de leefomgeving. We streven daarom naar een zorgvuldige balans, waarbij groen, landschap en leefbaarheid volwaardig worden meegewogen in plannen voor woningbouw en andere ontwikkelingen.

Landbouw en buitengebied: ruimte vanuit vertrouwen

Het buitengebied en de landbouw vormen een belangrijk onderdeel van de identiteit, economie en leefomgeving van onze gemeente. We kiezen voor een realistische, samenwerkingsgerichte aanpak waarin ruimte wordt geboden aan ontwikkeling, met oog voor omgeving, gezondheid en toekomstbestendigheid.

Ja-mits als uitgangspunt

Voor vraagstukken rondom landbouw en het buitengebied hanteren wij een 'ja, mits'-houding. Initiatieven krijgen in beginsel ruimte, mits zij passen binnen geldende kaders en rekening houden met omgevingskwaliteit, leefbaarheid en maatschappelijke belangen. De gemeente treedt hierbij op als gesprekspartner en denkt actief mee over oplossingen.

Evaluatie kansenbeleid

Het bestaande kansenbeleid wordt geëvalueerd. Daarbij brengen we in beeld waar daadwerkelijk behoefte aan is en bekijken we hoe en waar we hier als gemeente op kunnen inspelen. Doel is om beleid beter te laten aansluiten

bij de praktijk en bij te dragen aan perspectief voor ondernemers in het buitengebied.

Bewust omgaan met gewasbeschermingsmiddelen

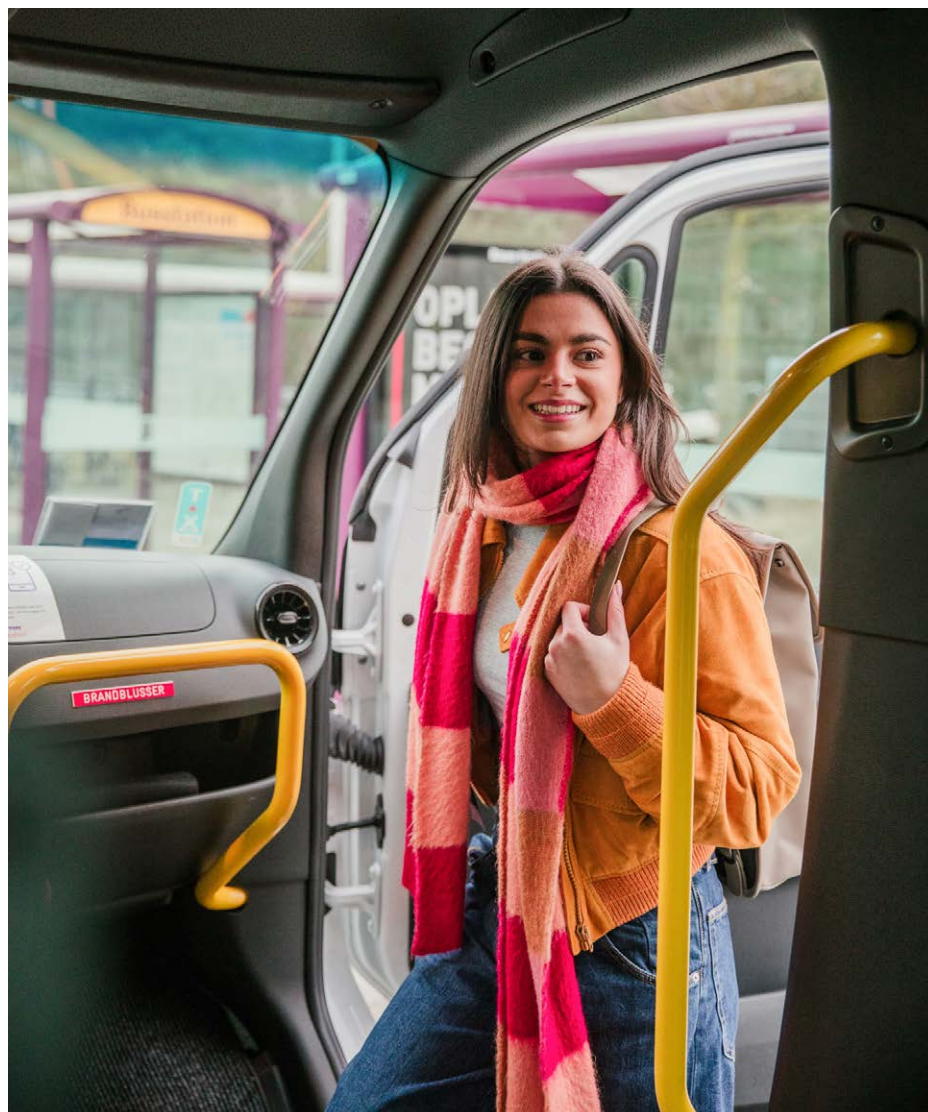
De gemeente stimuleert het verminderen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen en het toepassen van biologische alternatieven. Daarnaast gaan we actief het gesprek aan met inwoners en ondernemers over het gebruik van pesticiden, met als doel het vergroten van bewustwording bij gebruikers én omgeving. Dit past binnen onze inzet op gezondheid, kwaliteit van leven en een toekomstgericht buitengebied.

Behoud van voedselproducenten

Wij willen onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om voedselproducenten op bepaalde locaties binnen onze gemeente te behouden. Daarbij kijken we naar ruimtelijke, economische en maatschappelijke aspecten. Over deze mogelijkheden gaan we in gesprek met de provincie, waarbij we openstaan voor een verbreding van wat er nu kan. Maatwerk vinden wij belangrijk voor een vitaal buitengebied.

Geen extra regels bovenop wetgeving

We kiezen nadrukkelijk niet voor nieuwe bovenwettelijke of extra maatregelen op het gebied van landbouw. De gemeente is niet strenger dan het landelijk en provinciaal beleid voorschrijft. Dit biedt duidelijkheid en voorspelbaarheid voor ondernemers en draagt bij aan een constructieve relatie tussen gemeente en agrarische sector.

Verkeer en mobiliteit

Veilige en comfortabele fietsverbindingen tussen dorpen

Goede en veilige fietsverbindingen zijn essentieel voor bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit. We zetten daarom in op het versterken van de fietsinfrastructuur in en tussen onze dorpen, zodat fietsen een aantrekkelijk en veilig alternatief blijft voor korte en middellange afstanden.

Verlichte fietsverbindingen

Wij zetten in op verlichte fietsverbindingen tussen de dorpen, bijvoorbeeld op trajecten tussen Vorstenbosch en Nistelrode en tussen Loosbroek en Heeswijk-Dinther. Goede verlichting draagt bij aan veiligheid, sociale controle en het gevoel van comfort.

Breder inzetten op fietsveiligheid

Onze inzet gaat verder dan alleen verlichting. We werken aan brede, veilige fietsverbindingen, waarbij de fietser centraal staat. Daarbij kijken we onder andere naar:

- de inrichting van wegen volgens het principe auto te gast;
- het verminderen van snelheid en verkeersdruk waar dat kan;
- duidelijke en herkenbare routes voor fietsers.

Door fietsveiligheid integraal te benaderen, verbeteren we niet alleen de verkeersveiligheid, maar dragen we ook bij aan gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid in onze gemeente.

Verkeer en mobiliteit: integraal, toekomstgericht en uitvoeringsgericht

Een goede bereikbaarheid en veilige verkeerssituatie zijn cruciaal voor de leefbaarheid van onze dorpen en het functioneren van de gemeente. We kiezen voor een integrale en proactieve aanpak van verkeer en mobiliteit, met bijzondere aandacht voor bestaande knelpunten en toekomstige ontwikkelingen.

Integrale verkeersoplossingen voor Nistelrode

Voor Nistelrode zetten wij in op integrale verkeersoplossingen, waarbij bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en doorstroming in samenhang worden bekeken. Oplossingen worden niet geïsoleerd benaderd, maar maken onderdeel uit van een bredere visie op mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling van het dorp.

Gericht aanpakken van mobiliteitsopgaven

We brengen de belangrijkste verkeers- en mobiliteitsuitdagingen binnen Bernheze scherp in beeld en vertalen deze naar concrete keuzes en uitvoerbare maatregelen. Waar knelpunten bekend zijn en oplossingen noodzakelijk, werken wij toe aan realisatie van deze oplossingen. Daarbij krijgt de randweg Heeswijk-Dinther expliciet prioriteit. Deze randweg is noodzakelijk voor het verbeteren van de verkeersstructuur, leefbaarheid en veiligheid.

Infrastructuur mee laten groeien met ontwikkelingen

Bij nieuwe woningbouwontwikkelingen en uitbreidingen van bestaande wijken wordt infrastructuur direct en integraal meegenomen. Wegen, fietsinfrastructuur en verkeersveiligheidsmaatregelen worden tijdig aangepast aan nieuwe ontwikkelingen, zodat achteraf ingrijpen wordt voorkomen en de bereikbaarheid op orde blijft. Mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling gaan daarmee hand in hand.

Openbaar vervoer en bereikbaarheid

Goede bereikbaarheid is essentieel voor inwoners, werknemers en bezoekers van onze gemeente. We zetten in op een toegankelijk en toekomstgericht mobiliteitssysteem, waarin openbaar vervoer en parkeervoorzieningen logisch op elkaar aansluiten.

Aansluiten op regionale snelbusverbindingen

Wij onderzoeken actief welke mogelijkheden er zijn om aan te haken op regionale snelbusverbindingen rondom onze gemeente. Door beter aan te sluiten op snelle en efficiënte openbaarvervoersnetwerken vergroten we de bereikbaarheid van Bernheze richting arbeids- en onderwijsregio's en bieden we inwoners een aantrekkelijk alternatief voor de auto.

Behoud van bestaande openbaarvervoerslijnen

We streven ernaar de huidige openbaarvervoerslijnen binnen onze dorpen te behouden. Deze verbindingen vervullen een belangrijke rol in de bereikbaarheid van voorzieningen en dragen bij aan de mobiliteit van jongeren, ouderen en inwoners die minder afhankelijk willen of kunnen zijn van de auto.

Mobiliteit voor onze kleine dorpen

We zetten ons in om de mobiliteit in onze kleine dorpen te behouden. Dit doen we door alternatieve vervoersvormen actief onder de aandacht te brengen. Voorzieningen zoals de regiotaxi spelen hierbij een belangrijke rol, vooral daar waar onze inwoners minder gebruik kunnen maken van regulier openbaar vervoer.

Gratis parkeren

Parkeren in Bernheze blijft gratis. Dit draagt bij aan de toegankelijkheid van onze dorpen, ondersteunt de lokale economie en zorgt ervoor dat voorzieningen goed bereikbaar blijven voor inwoners en bezoekers.

Economie, werk en voorzieningen

Economie, ondernemerschap en sterke dorpskernen

Een sterke lokale economie en vitale dorpskernen zijn onmisbaar voor werkgelegenheid, leefbaarheid en toekomstperspectief. We zetten daarom in op goed ondernemerschap, eerlijke randvoorwaarden en ruimte voor lokale bedrijvigheid. Samen met ondernemers stellen wij op korte termijn een nieuwe economische visie op. Deze visie vormt de basis voor toekomstbestendig economisch beleid en heldere keuzes.

Eerlijke en concurrerende lasten

Wij streven naar een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers. Daarbij nivelleren we de bedrijfslasten in verhouding tot de regio, zodat onze gemeente concurrerend blijft en ondernemers niet onnodig worden belast.

Kansen voor lokale ondernemers

Lokale ondernemers zijn essentieel voor de lokale economie en werkgelegenheid. Daarom zorgen we ervoor dat bij gemeentelijke aanbestedingen indien mogelijk minimaal één lokale partij kan meedingen. Op die manier benutten we lokale kennis en versterken we de binding tussen gemeente en ondernemers.

Ruimte voor bedrijvigheid

Bij uitbreiding van bedrijventerreinen geven we prioriteit aan bedrijven die momenteel als knelpunt worden ervaren binnen de dorpen vanwege hun locatie. Hiermee creëren we ruimte voor passende bedrijvigheid, verminderen we overlast en dragen we bij aan een betere ruimtelijke ordening in de dorpen.

Behoud van detailhandel en goede dienstverlening

Levendige dorpskernen zijn van groot belang voor leefbaarheid en ontmoeting. Wij zetten ons in voor het behoud van detailhandel in de dorpscentra en verstevigen de gemeentelijke dienstverlening richting ondernemers. Zo ondersteunen we ondernemerschap en zorgen we voor aantrekkelijke en vitale dorpen. Daarbij staan we open voor nieuwe ondernemersinitiatieven, zoals de oprichting van een Bedrijven Investeringszone (BIZ).

Recreatie, toerisme en landschap

Op het gebied van natuur, landschap en erfgoed heeft Bernheze veel te bieden. We zetten daarom actief in op marketing en promotie om onze gemeente sterker te profileren en positioneren als aantrekkelijke toeristische bestemming, zowel voor inwoners als voor bezoekers.

Voortbouwen op lopende gebiedsontwikkelingen

Onze gemeente beschikt over een rijk landschap met cultuurhistorische en recreatieve kwaliteiten. We zetten ingezette ontwikkelingen voort, waaronder de trajecten rondom de Wildhorst en de landerijen bij de Abdij van Berne. Deze gebiedsontwikkelingen dragen bij aan natuurbeleving, recreatie en behoud van ons unieke landschap, en vormen een belangrijke basis voor verdere toeristische ontwikkeling.

Bernheze als toeristische trekpleister

Wij willen Bernheze nadrukkelijker positioneren als aantrekkelijke toeristische bestemming. Door gerichte communicatie en samenwerking met lokale partners vergroten we de bekendheid en aantrekkingskracht van onze mooie en veelzijdige gemeente. Daarbij geven we een impuls aan het in de markt zetten van recreatieve voorzieningen en werken we aan betere zichtbaarheid en samenhang in het aanbod. Bekende en waardevolle plekken zoals het Aa-dal, de Maashorst, de Peelrandbreuk, de museumboerderij, de Kilsdonkse Molen en het bomenpark vormen samen met kleinschalige initiatieven het visitekaartje van onze gemeente.

Versterken van recreatief aanbod en beleefbaarheid

Door landschap, erfgoed en recreatie met elkaar te verbinden, vergroten we de beleefbaarheid voor inwoners en bezoekers. We stimuleren samenwerking tussen betrokken partijen en zet in op duurzame ontwikkeling van toerisme, met oog voor natuur, rust en kwaliteit. Zo versterken we niet alleen de recreatieve sector, maar ook de identiteit en economische vitaliteit van Bernheze.

Veiligheid en weerbaarheid

Veiligheid, weerbaarheid en bestuurlijke integriteit

Veiligheid en weerbaarheid zijn essentiële voorwaarden voor een leefbare gemeente en een betrouwbare overheid. We zetten in op continuïteit, preventie en vernieuwing, met aandacht voor zowel de samenleving als de weerbaarheid van de eigen organisatie. Weerbaarheid zien we niet alleen als veiligheidsvraagstuk; het raakt ook onder andere het sociaal en ruimtelijk domein, ICT, dienstverlening en integriteit.

Voortzetten van bestaand veiligheidsbeleid

Wij continueren het bestaande beleid op het gebied van veiligheid en weerbaarheid. Veiligheid, crisisbeheersing en de inrichting van noodsteunpunten blijven belangrijke thema's binnen het gemeentelijk beleid. Hierbij houden we oog voor actuele risico's en ontwikkelingen, zodat de gemeente goed voorbereid is op incidenten en crisissituaties.

Preventie en voorlichting voor jongeren

Preventie heeft een belangrijke plaats binnen ons veiligheidsbeleid. Wij willen dat er meer voorlichting wordt gegeven op scholen over criminaliteit, drugs- en alcoholgebruik en roken/vapen. Samen met scholen en relevante partners gaan we actief aan de slag om preventie structureel een plek te geven

binnen het onderwijs. Daarbij stimuleren we initiatieven die bijdragen aan bewustwording, mentale weerbaarheid en gezonde keuzes bij jongeren.

Integriteit, digitale veiligheid en weerbaarheid van de organisatie

Bestuurlijke en ambtelijke integriteit zijn randvoorwaarden voor vertrouwen in de overheid. Wij blijven nadrukkelijk inzetten op:

- integriteit en goed bestuur;
- digitale veiligheid, ICT en informatieveiligheid;
- zorgvuldig omgaan met privacy en AVG.

Deze thema's worden niet alleen bekeken vanuit wet- en regelgeving, maar vooral ook vanuit de weerbaarheid van de eigen organisatie. We hebben aandacht voor bewustwording, toezicht, beleid en cultuur.

Aanpak van ondermijning

De gemeente tolereert ondermijnende criminaliteit niet. Waar mogelijk zetten we in op nieuwe en effectieve aanpakken, in samenwerking met partners in de regio en daarbuiten. Daarbij combineren we handhaving, preventie en samenwerking, met oog voor signalen uit de samenleving en de bescherming van kwetsbare inwoners. We zetten in op een maatschappijbrede aanpak, waarin de gemeente samenwerkt met inwoners, organisaties en ondernemers. Met deze inzet bouwen we verder aan een veilige, weerbare gemeente en een betrouwbare overheid die duidelijk is in haar normen, zichtbaar optreedt en waarin inwoners zich beschermd voelen en vertrouwen kunnen hebben in het bestuur.

Duurzaamheid

Energie en netcongestie

De energietransitie vraagt om realistische keuzes en een actieve rol van de gemeente. We hebben oog voor actuele knelpunten en zet in op oplossingen die bijdragen aan een betrouwbare, duurzame en toekomstbestendige energievoorziening.

Aanpak van netcongestie en ruimte voor innovatie

Netcongestie vormt een groeiend knelpunt voor woningbouw, bedrijvigheid en verduurzaming. We hebben nadrukkelijk aandacht voor de gevolgen hiervan en staan open voor nieuwe ontwikkelingen en innovatieve oplossingen die kunnen bijdragen aan het verkleinen van deze knelpunten. We gaan hierover actief het gesprek aan met de netbeheerder en stellen ons, waar mogelijk, op als pilotgemeente voor vernieuwende aanpakken en technieken.

Voorwaarden voor windenergie

Het plaatsen van windmolens heeft een grote impact op de leefomgeving. Daarom kiezen wij voor duidelijkheid en zorgvuldigheid. Het plaatsen van windmolens wordt alleen overwogen wanneer er landelijke afstandsnormen zijn vastgesteld, zodat belangen van inwoners, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit goed worden geborgd. Wanneer zich kansen voordoen om aan te sluiten bij ontwikkelingen in de regio, bekijken we welke voordelen Bernheze hieruit kan halen. We vinden het belangrijk dat de inwoners van onze gemeente kunnen meeprofiteren van ontwikkelingen op het vlak van windenergie.

Groen gas als schakel in de energietransitie

We zetten ons in voor het behalen van de doelstellingen uit de Regionale Energiestrategie (RES) en streven ernaar deze uiterlijk in 2030 te realiseren, met oog voor haalbaarheid, draagvlak en samenwerking in de regio.

We erkennen de belangrijke rol die groen gas kan spelen in de energietransitie als alternatief voor aardgas, met name voor toepassingen waar elektrische of collectieve warmteoplossingen niet mogelijk zijn en als aanvulling op andere duurzame energiebronnen. Wij ondersteunen ontwikkelingen gericht op de opwek van groen gas, mits deze passen binnen de omgeving en bijdragen aan een duurzame energievoorziening voor de lange termijn.

Groene leefomgeving, water en duurzaamheid

Een gezonde en groene leefomgeving is essentieel voor het welzijn van inwoners en voor een toekomstbestendige gemeente. Het bestuur zet in op behoud en versterking van natuur, klimaatbestendigheid en duurzaamheid, samen met inwoners en ondernemers.

Behoud van een groene en leefbare omgeving

Wij willen onze groene leefomgeving in de dorpen behouden en versterken. Om de leefbaarheid te waarborgen, zetten we onder andere in op het voorkomen en beperken van hittestress. Groen, ruimte voor verkoeling en een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte spelen daarbij een belangrijke rol.

Waterkwaliteit en klimaatadaptatie

We zetten samen met het Waterschap in op het behalen van de normen van de Kaderrichtlijn Water. Door ruimte te geven aan water en slimme oplossingen toe te passen, bereiden we onze gemeente beter voor op extreme neerslag en droogte als gevolg van klimaatverandering.

Ruimte voor initiatieven uit de samenleving

Duurzaamheid is iets wat we samen doen. Daarom omarmen wij goede duurzaamheidsinitiatieven vanuit inwoners en ondernemers. We stimuleren en ondersteunen ideeën die bijdragen aan een groenere, energiezuinigere en toekomstbestendige gemeente.

Zorg, bestaanszekerheid en samenleven

Sociaal domein: zorg, ondersteuning en bestaanszekerheid

De zorg en ondersteuning binnen het sociaal domein vragen om voortdurende aandacht voor kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. We kiezen voor een aanpak waarin goede zorg hand in hand gaat met efficiëntie, preventie en de kracht van de gemeenschap.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid vormt een fundament onder het welzijn van onze inwoners. We blijven inzetten op stabiliteit, voorspelbaarheid en ondersteuning waar nodig. Wij zetten het bestaande beleid op het gebied van bestaanszekerheid voort. Daarmee bieden we continuïteit aan inwoners die afhankelijk zijn van ondersteuning en zorgen we voor duidelijkheid in uitvoering en dienstverlening. Waar mogelijk blijven we oog houden voor signalen uit de praktijk en maatschappelijke ontwikkelingen, zodat het beleid goed blijft aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners.

Efficiënte, betaalbare en kwalitatieve zorg

We blijven kritisch kijken naar de inrichting van processen binnen het sociaal domein en sturen op efficiëntere werkwijzen, zonder in te leveren op de kwaliteit van de dienstverlening. Goede, toegankelijke en passende ondersteuning voor inwoners blijft daarbij het uitgangspunt.

We volgen het rijksbeleid, met als doel de zorg ook op de lange termijn betaalbaar en toegankelijk te houden. Wij spreken nadrukkelijk onze steun uit voor de terugkeer van de eigenbijdrageregeling Wmo vanuit het Rijk, die gepland staat voor 2028, en onderstrepen het belang van deze regeling voor de houdbaarheid van het zorgstelsel.

Ruimte en perspectief voor jongeren

Wij voelen een duidelijke verantwoordelijkheid richting jongeren in Bernheze om hen de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben om gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Daarbij zetten we in op preventie, zodat problemen vroegtijdig worden voorkomen en jongeren zich kunnen ontwikkelen binnen een stabiele en stimulerende omgeving. Jongeren zijn een onmisbaar onderdeel van onze dorpen, nu én in de toekomst. Daarom kijken we samen met hen en met partners hoe onze dorpen aantrekkelijk kunnen blijven voor de jeugd, met voldoende ruimte voor ontmoeting, ontwikkeling en perspectief.

Positieve gezondheid

We hanteren het uitgangspunt van positieve gezondheid: we kijken niet alleen naar beperkingen van mensen, maar vooral naar wat mensen wel kunnen en wat bijdraagt aan hun eigen regie en veerkracht. We zetten in op de aanpak van eenzaamheid, omdat verbinding en ontmoeting essentieel zijn voor gezondheid en kwaliteit van leven. Samen met inwoners, zorg- en welzijnspartners en vrijwilligers werken we aan een sterke sociale basis, waarin mensen zich gezien en ondersteund voelen en waarin gezondheid breder wordt benaderd dan zorg alleen.

Versterken van vitale dorpen en de sociale basis

Sterke dorpen vragen om plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en om ondersteuning van het rijke maatschappelijke initiatief dat daaruit voortkomt. We zetten daarom in op vitale dorpscentra, het behoud van voorzieningen en een stevige ondersteuning van vrijwilligers en organisaties. Een sterke gemeente begint bij weerbare inwoners en krachtige gemeenschappen. Door te investeren in preventie, toegankelijkheid en het versterken van de sociale basis ondersteunen we de kracht die al aanwezig is in onze dorpen, verenigingen en netwerken. Zo bouwen we verder aan leefbare, betrokken en veerkrachtige dorpen waarin mensen elkaar weten te vinden en te ondersteunen.

Versterken van de sociale basis en informele ondersteuning

Naast professionele zorg zetten wij nadrukkelijk in op informele preventie, onderlinge ondersteuning en samenredzaamheid in onze dorpen. We benutten de kracht van inwoners, verenigingen en bestaande sociale structuren. We leren actief van succesvolle voorbeelden uit andere gemeenten, die we toepassen binnen onze eigen lokale context. Daarbij stimuleren en ondersteunen we initiatieven die bijdragen aan het omzien naar elkaar en het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en gemeenschappen. Dit doen we door:

- het versterken van informele netwerken;
- het ondersteunen van initiatieven gericht op wederzijdse hulp en onderlinge ondersteuning;
- het inzetten op vormen van voorzorg, waaronder voorzorgcirkels;
- extra aandacht voor mantelzorgers;
- een samenhangend en ondersteunend vrijwilligersbeleid.

Vrijwilligers en maatschappelijke organisaties spelen hierin een onmisbare rol. De gemeente stimuleert inwoners om zelf initiatieven te ontplooiën en biedt actieve ondersteuning aan vrijwilligersinitiatieven. We denken mee, faciliteren waar mogelijk en helpen initiatieven om tot uitvoering te komen. Ons doel is een sterke, zorgzame en betrokken samenleving. Om deze ondersteuning toegankelijk en overzichtelijk te maken, richten we binnen het gemeentehuis één duidelijk aanspreekpunt in voor vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. Dit aanspreekpunt ondersteunt bij vragen over regelgeving en subsidiemogelijkheden en denkt mee over het opzetten en versterken van maatschappelijke activiteiten. Tegelijkertijd zijn wij helder over de rol van de gemeente en over wat wel en niet mogelijk is. We bieden ruimte voor initiatief

binnen duidelijke kaders en zorgen voor realistische verwachtingen aan de voorkant.

Toegankelijke gemeente voor iedereen

De gemeente moet voor iedereen bereikbaar en toegankelijk zijn. Inclusie is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Wij hebben oog voor de toegang tot de gemeente, zowel fysiek als digitaal. Dat betekent:

- aandacht voor fysieke toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen, voorzieningen en openbare ruimte;
- ondersteuning voor inwoners die moeite hebben met digitale vaardigheden;
- duidelijke, begrijpelijke communicatie en laagdrempelige dienstverlening.

Zo zorgen we ervoor dat niemand wordt buitengesloten en iedereen mee kan doen.

Dorpscentra als ontmoetingsplek

Wij zien dorpscentra als belangrijke ontmoetingsplekken binnen onze gemeente. Deze centra vervullen een centrale rol in het sociale leven van de dorpen en moeten daarom zoveel mogelijk functioneren als multifunctionele accommodaties. Ze bieden ruimte aan ontmoeting, cultuur, sport, ondersteuning en activiteiten van verenigingen en organisaties. Waar nodig kijken we hoe bestaande accommodaties beter benut of aangepast kunnen worden aan veranderende behoeften.

Voorzieningen in kleine dorpen

Het in stand houden van voorzieningen in de kleinere dorpen vraagt om aandacht en creativiteit. Wij brengen in beeld hoe voorzieningen in onze kleine dorpen behouden en versterkt kunnen worden, met oog voor draagvlak, samenwerking en multifunctioneel gebruik. Daarbij zoeken we naar oplossingen die passen bij de schaal en identiteit van het dorp en die bijdragen aan leefbaarheid en verbondenheid.

Zorgvuldige uitvoering van de Spreidingswet

De uitvoering van de Spreidingswet vraagt om bestuurlijke zorgvuldigheid, maatschappelijke betrokkenheid en duidelijke kaders. We kiezen daarom voor een transparant en goed georganiseerd proces, met oog voor inwoners, de lokale situatie en de rol van de gemeenteraad. Het formuleren van randvoorwaarden voor de uitvoering maakt nadrukkelijk onderdeel uit van dit proces. We willen dit proces snel oppakken en op korte termijn duidelijkheid bieden.

Onderwijs, sport, cultuur en verenigingen

Onderwijs en toekomstbestendige schoolgebouwen

Goed en toegankelijk onderwijs vormt de basis voor leefbare dorpen en een sterke gemeenschap. We zetten in op toekomstbestendig onderwijs, met aandacht voor kwaliteit en duurzaamheid.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor verduurzaming

Bij de verduurzaming van schoolgebouwen kijken we kritisch naar de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen. We gaan hierover actief in gesprek en beziën welke middelen schoolbesturen zelf kunnen inbrengen in relatie tot verduurzaming en verbouwing, zodat investeringen evenwichtig, doelmatig en toekomstgericht worden ingezet.

Afweging nieuwbouw en behoud in het licht van demografie

Besluiten over nieuw- en verbouw, hernieuwbouw of renovatie van schoollocaties nemen we in samenhang met demografische ontwikkelingen. Veranderingen in leerlingenaantallen vragen om zorgvuldige keuzes. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar mogelijkheden voor verbouw, hergebruik en het

bestendigen van bestaande scholen. Nieuwbouw is geen doel op zich, maar onderdeel van een integrale en duurzame visie op onderwijshuisvesting.

Onderwijs dichtbij: scholen in de kleine dorpen

Scholen vervullen een belangrijke maatschappelijke en sociale functie in onze dorpen. Daarom zetten we ons in voor het openhouden van scholen in de kleine dorpen. Nabij en toegankelijk onderwijs draagt bij aan gelijke kansen voor kinderen en aan de leefbaarheid van onze dorpen.

Verbinding tussen onderwijs en ondernemers

We stimuleren de samenwerking tussen onderwijs en lokale ondernemers. Door scholen en bedrijfsleven dicht bij elkaar te brengen, versterken we praktijkgericht leren, vergroten we de aansluiting op de arbeidsmarkt en investeren we in de ontwikkeling van jong talent in onze regio. Daarbij is ons uitgangspunt dat alle kinderen in Bernheze de kans krijgen om kennis te maken met het onderwijs van morgen: toekomstgericht, innovatief en passend bij de vaardigheden die nodig zijn in de huidige samenleving. Zo bieden we kinderen gelijke ontwikkelkansen en breiden we hen voor op hun rol in de maatschappij van de toekomst.

Sport en vitale sportaccommodaties

Sport en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid. Lokale sportverenigingen vormen het fundament van onze sportinfrastructuur.

Een toekomstbestendig sportpark in Heeswijk-Dinther

We zetten ons in voor het realiseren van een toekomstbestendig sportpark in Heeswijk-Dinther. Dit sportpark biedt ruimte voor sportverenigingen en ontmoeting en wordt ontwikkeld met oog voor duurzaamheid, efficiënt ruimtegebruik en brede toegankelijkheid.

Ontwikkeling van een omnisportpark in Heesch

In Heesch bevorderen wij het geleidelijk en op een natuurlijke wijze ontstaan van een samenwerking richting een omnisportpark. Daarbij bieden wij ruimte aan initiatieven vanuit sportverenigingen en andere betrokken partijen die zelf ontstaan en stimuleren wij samenwerking waar die zich logisch en gedragen aandient. De ontwikkeling van een omnisportpark is gekoppeld

aan het moment waarop bestaande accommodaties en investeringen zijn afgeschreven. Het omnisportpark kan stap voor stap uitgroeien tot een centrale plek waar sport, bewegen en ontmoeting samenkomen.

Verkenning kunstgras Vorstenbossche Boys

We onderzoeken hoe wij Voetbalvereniging Vorstenbossche Boys kunnen ondersteunen bij het realiseren van kunstgras. Hierbij kijken we naar haalbaarheid, financiering en maatschappelijke meerwaarde, met als doel de vereniging toekomstbestendig te ondersteunen.

Kunst, cultuur en evenementen

Kunst en cultuur verbinden mensen en geven kleur aan het leven in onze dorpen. We zetten ons in voor een levendig cultureel klimaat, waarin bestaande initiatieven zichtbaar zijn en ruimte krijgen om te groeien, en waarin kleinschalige evenementen bijdragen aan ontmoeting en gemeenschapszin.

Ruimte voor kunst, cultuur en evenementen

Wij dragen kunst en cultuur een warm hart toe en zetten in realisatiekracht: initiatieven moeten niet blijven steken in plannen, maar daadwerkelijk tot uitvoering komen. We bieden ruimte aan culturele initiatieven in onze dorpen en richten ons nadrukkelijk op het beter zichtbaar maken van het bestaande aanbod, zodat inwoners en bezoekers gemakkelijker hun weg vinden naar wat er al is. Evenementen spelen hierin een belangrijke rol: zij versterken het sociale en culturele leven en dragen bij aan ontmoeting en betrokkenheid. Deze initiatieven willen we behouden en versterken door organisatoren actief te faciliteren in de benodigde informatie en regeldruk zo laag mogelijk te houden. De gemeente denkt mee, ondersteunt waar mogelijk en helpt drempels wegnemen, zodat goede ideeën ook daadwerkelijk gerealiseerd

kunnen worden en blijven bijdragen aan een levendige en betrokken gemeenschap.

Podiumfunctie Heeswijk-Dinther

Wij verkennen de mogelijkheden voor een podiumfunctie in Heeswijk-Dinther. Daarbij kijken we naar de behoefte, de mogelijke locaties en de meerwaarde voor cultuur, ontmoeting en evenementen binnen het dorp en de gemeente als geheel. Dit past binnen onze bredere inzet op levendige dorpscentra en culturele voorzieningen.

Bestuur, financiën en democratie

Financieel gezond en toekomstbestendig bestuur

Een solide financiële basis is een randvoorwaarde voor het realiseren van onze bestuurlijke ambities. Wij kiezen nadrukkelijk voor een structureel sluitende begroting en een blijvend financieel gezonde gemeente, met oog voor zowel inwoners als (maatschappelijke) ondernemers. Financiële keuzes worden altijd gezien in samenhang met de lange termijn en de weerbaarheid van de gemeente. Daarbij gaan we altijd voor rechtmatige besluiten.

Zorgvuldige omgang met de lokale lastendruk

De lokale lastendruk blijft een belangrijk aanvullend instrument om gemeentelijke ambities mogelijk te maken. Het realiseren van onze ambities vraagt om gerichte investeringen en voldoende financiële investeringscapaciteit. Grote en onvermijdelijke investeringen kunnen, waar nodig, mede worden ondersteund door een verhoging van de lastendruk. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- We kijken kritisch naar mogelijke bezuinigingen en efficiencymaatregelen;
- We benutten alternatieve financieringsmogelijkheden zoals subsidies en terugverdieneffecten bij investeringen;
- Wanneer bovenstaande onvoldoende is, wordt verhoging van de lokale lasten ingezet als aanvullend middel.

Een eventuele verhoging van de lastendruk is altijd goed onderbouwd en beperkt zich tot wat maximaal noodzakelijk is om afgesproken ambities te realiseren. Voor bedrijven wordt de lastendruk daarbij meer genivelleerd, zodat deze beter aansluit bij het regionale niveau en wordt een stijging waar mogelijk gematigd.

Reserves en investeringen

De gemeente blijft reserves opbouwen en behouden om voorbereid te zijn op mindere tijden. Waar het verantwoord en doelmatig is, kunnen reserves worden ingezet voor het dekken van structurele lasten. Daarnaast worden duidelijke prioriteiten gesteld in investeringen voor grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, waaronder:

- Misse 2-4-6
- de landerijen rondom de Abdij
- de verkeersproblematiek in Nistelrode
- de randweg Heeswijk-Dinther
- sportpark Heeswijk-Dinther
- de Wildhorst
- het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)

Bovenstaande opgaven zijn niet genoemd in enige mate van volgorde. Bij al deze investeringen geldt dat financiële haalbaarheid, maatschappelijke meerwaarde en lange termijneffecten leidend zijn.

Slimmer en effectiever werken in het sociaal domein

Het sociaal domein beslaat een substantieel deel van de gemeentelijke begroting. We gaan analyseren hoe middelen binnen dit domein slimmer en efficiënter kunnen worden ingezet. Daarbij staat effectiviteit centraal: wat werkt daadwerkelijk voor inwoners? Dit betekent nadrukkelijk geen bezuinigingen op de dienstverlening aan inwoners, maar een voortdurende focus op verbetering, samenwerking en doelgericht werken.

Bestuur, organisatie en participatie

Een krachtig bestuur en een goed toegeruste organisatie zijn essentieel om onze ambities waar te maken. We willen zichtbaar en benaderbaar te zijn voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Daarom kiezen we voor duidelijkheid, kwaliteit en betrokkenheid.

Een zichtbaar en slagvaardig bestuur

We kiezen bewust voor een college met vier wethouders. Daarmee zorgen we voor voldoende bestuurlijke capaciteit en zichtbaarheid in de samenleving. Dossiers krijgen op deze manier de aandacht die zij verdienen. Dit versterkt de bestuurlijke nabijheid en vergroot de mogelijkheid om actief verbinding te leggen met inwoners, ondernemers en organisaties.

Raad en bestuur beter in positie

Om tijdige en effectieve sturing door de gemeenteraad en het college mogelijk te maken en de kaderstellende, richtinggevende en besluitvormende rol van de raad te versterken, worden de gemeenteraad en het college structureel en in een vroeg stadium betrokken bij nieuwe initiatieven en voorstellen. Daarbij wordt inzicht gegeven in de politiek-maatschappelijke effecten, de financiële consequenties en de beleidsmatige alternatieven, zodat de gemeenteraad zijn

bevoegdheden volwaardig kan uitoefenen. Waar mogelijk en passend gebeurt dit al bij een eerste conceptversie in een vroeg stadium, waarbij scenario's en keuzemogelijkheden aan de voorkant worden voorgelegd.

Deze werkwijze vraagt om werken vanuit politiek-bestuurlijke sensitiviteit, eigenaarschap en transparantie, met een duidelijke focus op kwaliteit van dienstverlening. De organisatie ondersteunt het gemeentebestuur actief door tijdig, volledig en helder te adviseren en door initiatieven zorgvuldig voor te bereiden binnen de gestelde kaders. Zo draagt organisatieontwikkeling direct bij aan betere besluitvorming en een betrouwbare, toegankelijke dienstverlening voor inwoners en ondernemers.

Participatie: versterken wat werkt, ruimte voor vernieuwing

De huidige manier van samenwerken met dorpsraden, maatschappelijke organisaties en verenigingen zetten wij voort en versterken we. Participatie is goed georganiseerd binnen de dorpen zelf, met betrokken en constructieve partners. Deze sterke basis behouden en versterken we, waarbij de uiteindelijke beslissing altijd bij het gemeentebestuur blijft liggen. We bieden ruimte om te experimenteren met andere vormen van participatie dan we nu gewend zijn, waar dat bijdraagt aan betere plannen en meer betrokkenheid. Wij nemen adviezen van inwoners en organisaties serieus. Dat betekent ook dat we aan de voorkant duidelijk zijn over wat wel én niet mogelijk is. Heldere kaders worden tijdig meegegeven, zodat verwachtingen realistisch zijn en het participatieproces zorgvuldig verloopt. Het instellen van een bindend referendum past niet binnen deze aanpak.

Daarnaast zien wij mogelijkheden om gebruik te maken van het uitdaagrecht. Wanneer inwoners of organisaties met een goed initiatief komen en het gemeentebestuur dit van toegevoegde waarde acht, kan daaraan – waar passend – ook financiële ruimte worden gekoppeld. Wij willen de rekenkamer zo effectief mogelijk inzetten, als instrument om te leren, te verbeteren en transparant te zijn.

Een organisatie die past bij onze ambities

Wij werken aan een gemeentelijke organisatie die aansluit bij de (nog te ontwikkelen) toekomstvisie van Bernheze en bij de ambities en investeringen van de komende jaren. Een organisatie die professioneel, wendbaar en toekomstbestendig is en goed is toegerust op de maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan. Goed werkgeverschap staat daarbij hoog in het vaandel.

Vooruitlopend op de toekomstvisie betekent dat in ieder geval:

- dat wij blijven investeren in het versterken van strategische posities binnen de organisatie, passend bij de inhoudelijke opgaven en de investeringsagenda;
- dat wij ruimte bieden voor vakmanschap, ontwikkeling en samenwerking;
- dat wij een cultuur stimuleren waarin medewerkers verantwoordelijkheid nemen en elkaar versterken.

Wij realiseren ons dat deze opgave niet alleen vraagt om aanpassingen in de manier van werken, maar ook om veranderingen in houding en gedrag. Dergelijke veranderingen kosten tijd. Daarom kiezen wij voor een zorgvuldige en stapsgewijze aanpak, waarin leren, ontwikkelen en het creëren van draagvlak centraal staan.

Investeren in dienstverlening

We blijven investeren in de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening. Daarbij ligt de focus op:

- verdere verbetering van de inhoudelijke communicatie;
- goede bereikbaarheid en duidelijke aanspreekpunten;
- betrouwbare en toegankelijke dienstverlening voor alle inwoners en ondernemers.

Daarnaast hebben wij oog voor de kansen die digitale ontwikkelingen en kunstmatige intelligentie (AI) bieden. We stimuleren een ontwikkelgerichte inzet van AI binnen de organisatie en in de wijze van werken, zodat de we de dienstverlening slimmer, efficiënter en toekomstbestendig maken. Daarbij verliezen we zaken als transparantie, zorgvuldigheid en toegankelijkheid niet uit het oog.

Regionale samenwerking

We willen een stevige en herkenbare positie innemen in de regionale samenwerking. Dit betekent dat we expliciet streven naar het bezetten van bestuurlijke posities en het pakken van een actieve rol op de dossiers die de kern van onze gemeente raken. Dat is in onze ogen met name het geval voor opgaven in het buitengebied, de leefbaarheid in onze dorpen en het thema duurzaamheid, gelinkt ook aan de regionale energiestrategie. Onze ambitie is om door een krachtige positionering een gelijkwaardige en betrouwbare partner te zijn, waarbij we de regionale kracht benutten om onze lokale doelen te verwezenlijken en we onze lokale kracht gebruiken om de regio te versterken.

Slotwoord

Deze coalitieverklaring markeert het begin van een gezamenlijke opgave. Het is een uitnodiging aan de gemeenteraad, inwoners, ondernemers, verenigingen en belangenorganisaties om samen met het college verder te werken aan de concrete uitwerking van keuzes en prioriteiten. Hierbij zien wij deze coalitieverklaring als een gezamenlijk kompas dat richting geeft.

Wij vinden het belangrijk dit traject in openheid en met wederzijds respect te doorlopen, met ruimte voor debat, aanscherping en bovenal een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onze gemeente. Om eenieder de mogelijkheid te geven samen met ons te werken aan het bestuursprogramma voor de komende vier jaar start er nog voor de zomer een participatietraject (zie bijlage I). Via dit traject halen we perspectieven, ideeën en zorgen op, zodat plannen niet alleen bestuurlijk doordacht, maar ook herkenbaar en gedragen zijn in de samenleving.

Met vertrouwen in de kracht van onze dorpen, de betrokkenheid van onze inwoners en ondernemers en de samenwerking binnen deze gemeenteraad kijken wij vooruit. Samen bouwen we verder aan een toekomstbestendig Bernheze: koersvast waar het moet, flexibel waar het kan en altijd in verbinding met de gemeenschap die ons heeft toevertrouwd deze verantwoordelijkheid te dragen.

Namens de coalitie CDA en Lokaal:

Edwin Daandels

Sascha Kraus

Mart Smits

Frans van de Ven

Bijlage I: Participatietraject

De voorliggende coalitieverklaring vraagt om verdere uitwerking en verdieping in de vorm van een bestuursprogramma. Deze verdieping willen we participatief vormgeven met de gemeenteraad, inwoners, verenigingen, ondernemers en belangenorganisaties.

Hieronder volgt op hoofdlijnen het te lopen proces:

4 juni: raadsvergadering – installatie van het nieuwe college

Tijdens deze raadsvergadering wordt de coalitieverklaring ter informatie gedeeld, inclusief dit voorstel om te komen tot een gedragen bestuursprogramma. Er is gelegenheid om vragen te stellen over deze coalitieverklaring. Op deze avond vindt ook de benoeming en beëdiging van de wethouders plaats, evenals de toelating en beëdiging van nieuwe raadsleden.

5 juni: uitnodiging participatietraject

De dag na de beëdiging van de wethouders sturen we een uitnodiging uit naar onze inwoners, verenigingen, ondernemers en belangenorganisaties voor de geplande inloopmomenten. Ook benoemen we hierin de mogelijkheid om digitale input te geven.

15-21 juni: werksessie met de gemeenteraad

Tijdens deze werksessie met raads- en burgerleden willen we aan de voorkant input ophalen over de belangrijkste zaken die aan de orde dienen te komen in het bestuursprogramma. Dit doen we op basis van de coalitieverklaring.

15-28 juni: digitale input ophalen

In deze periode kunnen inwoners hun digitale input aan ons meegeven over wat zij belangrijk vinden voor het bestuursprogramma.

24 juni: inloopmomenten

Voor de inwoner die liever op een fysieke bijeenkomst zijn of haar input levert én voor onze verenigingen, ondernemers en belangenorganisaties organiseren we twee inloopmomenten op deze dag. Eén moment in de middag en één moment in de avond.

Begin september: opiniërende bespreking met de gemeenteraad

Na de zomer bespreken we het conceptbestuursprogramma met de gemeenteraad. In deze versie is de input uit de samenleving verwerkt en is een ambtelijke doorrekening gemaakt.

5 november: vaststellen bestuursprogramma

Tijdens de raadsvergadering van 5 november stelt de gemeenteraad het bestuursprogramma vast. Dit gebeurt in de vergadering waarin ook de begroting ter besluitvorming voorligt. Het bestuursprogramma verwerken we in een eerste begrotingswijziging, die indien mogelijk ook op deze avond voorligt ter besluitvorming.